

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปกอ่อน

การให้คำจำกัดความของหนังสือปกอ่อน (paperback books) มีผู้เขียนไว้ต่าง ๆ กันดังนี้คือ หนังสือปกอ่อนเป็นหนังสือที่ผลิตจำหน่ายปริมาณมาก (mass-market) กระดาษที่ใช้พิมพ์คุณภาพไม่ดี ปกหนังสือเป็นกระดาษ ใช้วิธีการเข้าเล่มด้วยกาวทำให้หนังสือไม่คงทน แข็งแรง หนังสือจำหน่ายในราคาถูก และหาซื้อง่าย เพราะมีจำหน่ายทั่วไปตามสถานีรถไฟ สถานีรถโดยสารประจำทาง ตามร้านขายยา ร้านขายของชำ เป็นต้น^๑ หนังสือปกอ่อนในความหมายดังกล่าวข้างต้น เป็นหนังสือฉบับที่เรียกว่า "ฉบับกระเป๋า" (pocket edition) หรือ ฉบับพ็อกเก็ตบุ๊ก (pocket book) เป็นหนังสือที่มีรูปเล่มขนาดเล็ก พกติดตัวไปมาได้สะดวก^๒ หมายถึงหนังสือที่พิมพ์ขนาด ๑๖ หน้ายก (octavo edition) มีขนาดรูปเล่ม $๘\frac{๑}{๒} \times ๖\frac{๓}{๔}$ นิ้ว มากหรือน้อยกว่านี้คือ ขนาด $๘\frac{๓}{๑๖} \times ๖\frac{๓}{๘}$ นิ้ว หรือ $๘\frac{๓}{๑๖} \times ๘$ นิ้ว และมีจำนวนหน้าอย่างน้อยที่สุด ๑๐๐ หน้า^๓

^๑Jay E. Daily, "Paperback Books," Encyclopedia of Library and Information Science 21 (1977): 364.

^๒จากรุวรรณ สิทธิโสภณ, วิทยานุกรมทางบรรณารักษศาสตร์ (Cyclopedia of Librarianship) (กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๓), หน้า ๘๒.

^๓Frank L. Shick, "Paperback Publishing," Library Trends 7 (July 1958): 95.

หนังสือปกอ่อนเป็นสื่อประเภทหนึ่ง que เข้าถึงผู้รับได้ไม่น้อยกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ (printed media) ประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสาร^๑ เนื่องจากหนังสือปกอ่อนมีปริมาณผลิตจำนวนมากหาซื้อง่าย และมีราคาถูกตั้งได้ก่ล่าวมาแล้ว

หนังสือปกอ่อนมีวิวัฒนาการมาแต่ศตวรรษที่ ๑๕^๒ ในลักษณะที่เป็นหนังสือเร่ขาย (chapbook) ลักษณะรูปเล่มมีขนาดเล็กแบบจุลสาร หนังสือเร่ขายทำกัน ในศตวรรษที่ ๑๕ ถึงศตวรรษที่ ๑๗ ในปลายศตวรรษที่ ๑๗ และศตวรรษที่ ๑๘ หนังสือเร่ขายแพร่หลายในประเทศอังกฤษ และอาณานิคมแถบอเมริกาเหนือ เนื้อเรื่องที่พิมพ์เป็นเรื่องกว้าง ๆ เป็นเหตุการณ์ประจำวัน นิทาน รวมบทเพลงร้องสำหรับเด็ก เป็นต้น ในศตวรรษที่ ๑๙ หนังสือปกอ่อนเฟื่องฟูมาก การปฏิรูปหนังสือปกอ่อนเป็นการปฏิรูปอย่างเจียบ ๆ ในด้านการผลิตและการจำหน่าย และผลของการปฏิรูปได้เป็นไปในทางที่เลา ลงแต่ทำให้หนังสือปกอ่อนดีขึ้น^๓

พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนในรูปเล่มของหนังสือฉบับกระเป๋าทหรือฉบับพ็อกเก็ตบุ๊กได้เริ่มขึ้นที่ประเทศอังกฤษก่อนดังตัวอย่างหนังสือปกอ่อนของอังกฤษที่รู้จักกันแพร่หลายคือหนังสือชุดของเพนกวิ้นบุ๊ก (Penguin Books) ซึ่งเริ่มจัดพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๙๓๕^๔ โดย

^๑Douglas M. Knight and Shepley E. Nourse, Libraries at Large; Tradition; Innovation; and the National Interest (New York: R. R. Bowker Co., 1969), p. 11.

^๒Lavinia Dobler, "Paperback Books," The New Book of Knowledge, 15 (1974): 58.

^๓Arthur A. Cohen, "Paperbacks in the College," College and Research Libraries 24 (March 1963): 109.

^๔Ashby J. Fristoe, "Paperbound Books; Many Problems; No Solutions," College and Research Libraries 28 (September 1968): 437.

เซอร์ แอลเลน เลน (Sir Allen Lane) หนังสือที่จัดพิมพ์มีขนาดมาตรฐานคือ ขนาด $4\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$ นิ้ว เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ปริมาณมาก ขายในราคาเยา เล่มละ ๖ เพนนีถึง ๑ ชิลลิง ส่วนพัฒนาการหนังสือปกอ่อนทางสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ก็ได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษ โดย โรเบิร์ต เอฟ. เดอกราฟฟ์ (Robert F. de Graff) จัดตั้งสำนักพิมพ์พ็อกเก็ตบุ๊ก (Pocket Books) จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายหนังสือปกอ่อน โดยนำนวนิยายปกแข็งมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือปกอ่อน โดยมากเป็น เรื่องลึกลับ และเรื่องเพศ จำหน่ายในราคาถูก เล่มละ ๒๕ เซ็นต์ ต่อมา มีสำนักพิมพ์หลายแห่งจัดพิมพ์หนังสือปกอ่อน ได้แก่ สำนักพิมพ์ต่อไปนี้ คือ แบนตันส์ (Bantams), เดล (Dell), แองเคอร์ (Anchor) และแอนเอแอล (NAL: New American Library) เป็นต้น

พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนหยุดชะงักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะประสบปัญหาขาดกระดาษ ขาดบุคลากร และขาดเครื่องจักร การผลิตหนังสือปกอ่อนจึงยุติชั่วคราว ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ หนังสือปกอ่อนแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ทั้งทางเอเชียและประเทศทางตะวันออก หนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษมีการจัดพิมพ์ในประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ เช่น ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ เป็นต้น ในประเทศทางเอเชีย มีประเทศญี่ปุ่น มีสำนักพิมพ์จัดพิมพ์หนังสือปกอ่อน คือ สำนักพิมพ์อิวานามิ (Iwasanami), คาโบลคาว่า (Kablokawa) และโกดันซา (Kodansha) ในประเทศทางยุโรป ประเทศเยอรมัน มีสำนักพิมพ์หนังสือปกอ่อนที่เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับทั่ว ๆ กับหนังสือชุดเพนกวิน คือ หนังสือปกอ่อนชุดเทาซ์นิตซ์ (Tauchnitz) มีสำนักพิมพ์หลายแห่งที่จัดพิมพ์หนังสือปกอ่อนที่เป็นภาษาเยอรมัน ได้แก่ สำนักพิมพ์ เอส. ฟิชเชอร์ (S. Fisher),

โรวอลท์ (Rowohlt) เวกเนอร์ (Wegner) และอัลสไตน์ (Ullstein) ฯลฯ ประเทศฝรั่งเศส มีสำนักพิมพ์ผลิตหนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสเช่นกัน คือ สำนักพิมพ์ กัลลิมาร์ (Gallimard) สต็อก (Stock) ฮาเซท (Hachette) ฟลามมารียง (Flammarion) โดโนเอล (Donoël) และปลอง (Plon) เป็นต้น^๑

ปัจจุบันหนังสือปกอ่อนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางการผลิตและการจำหน่าย คือ มีการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้กับการผลิตหนังสือ เพื่อให้ผลิตหนังสือได้ปริมาณมาก จำหน่ายได้ทั่วโลก และจัดทำเครื่องมือควบคุมรายชื่อหนังสือปกอ่อนที่ทันสมัยให้ถึงผู้ใช้อย่างมาก เพื่อการสั่งซื้อ เช่น ที่สำนักพิมพ์ อาร์. อาร์. บาวเคอร์ (R. R. Bowker Co.) สำนักจัดพิมพ์ กพ (PBIP = Paperbound Books in Print) และนิตยสาร พับริชเชอร์ส วีคลี่ (Publishers Weekly)^๒ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือปกอ่อนที่เด่น ๆ ที่กำลังจัดพิมพ์ ทั้งที่เป็นหนังสือใหม่และหนังสือที่มียอดจำหน่ายสูง ส่วนของประเทศอังกฤษ สำนักพิมพ์วิทเทคเกอร์ (Whitaker) จัดทำ Paperback Books in Print และออกนิตยสาร Bookseller^๓ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือปกอ่อนที่จำหน่ายดีและหนังสือปกอ่อนใหม่ ๆ ที่จะจัดพิมพ์เช่นกัน

ในด้านการผลิต หนังสือปกอ่อนมีการปรับปรุงอย่างมาก เช่น รูปเล่มภายนอกใช้ปกที่มีภาพสีสดสวย พิมพ์ ๔ สี ใช้ภาพที่ดึงดูดความสนใจ เป็นภาพที่มีลักษณะเป็นเหมือนจริง (realistic) กระดาษที่ใช้พิมพ์มีคุณภาพดี ส่วนเนื้อเรื่องภายในเล่มแตกต่างกันไปตาม

^๑Peter S. Jennison, "Books," Collier's Encyclopedia; With Bibliography and Index, Edited by William D. Halsey et al. 4 (1970): 381-383.

^๒Dobler, The New Book of Knowledge, p. 58a.

^๓Patricia Goodfellow, "The Problematical Paperback; A Boon or Curse for Public Libraries?," Canadian Library Journal 32 (October 1975): 371.

ประเภทของหนังสือปกอ่อน ซึ่งมีทั้งนวนิยายเชิงโรแมนติก (light romance หรือ light fiction หรือ dime novel) ประเภทเรื่องสั้น วรรณกรรมที่เป็นที่กล่าวถึงและเป็นที่ยอมรับที่เรียกว่า วรรณกรรมพ็อพ หรือ วรรณกรรมฮิต (pop หรือ hit literature) ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เห็นเหตุการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งภาพยนตร์ และนำวรรณกรรมคลาสสิกของประเทศต่าง ๆ มาจัดพิมพ์ หนังสือปกอ่อนดังกล่าวข้างต้นมีการจัดพิมพ์ปริมาณมาก จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ถึง ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม^๑ หรือมากกว่านี้ถึงจำนวนล้านเล่ม ในกรณีที่เป็นเรื่องเด่น ๆ จัดจำหน่ายราคาเล่มละ ๒๔ เซ็นต์ ถึง ๒ เหรียญอเมริกัน หนังสือปกอ่อนประเภทนี้เรียกว่า หนังสือปกอ่อนผลิตปริมาณมากเพื่อตลาด (mass-market paperback) เป็นหนังสือมีจำหน่ายอย่างทั่วถึง ทั่วตลาดหนังสือเช่นเดียวกับนิตยสาร (magazine)^๒ สามารถหาซื้อได้ที่ทั่วไป ตามร้านขายหนังสือ ตามแผงขายหนังสือสถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ตามร้านจำหน่ายบุหรี่ยา และร้านขายลูกกวาด ตลอดจนตามแผงขายหนังสือทั่วไป ส่วนหนังสือปกอ่อนอีกประเภทหนึ่งคือ ประเภทผลิตเพื่อการค้า หรือหนังสือปกอ่อนที่มีคุณภาพ (trade paperback หรือ quality paperback หรือ non mass market paperback) เป็นหนังสือปกอ่อนที่มีรูปเล่มและเนื้อหาแตกต่างไปจากประเภทแรกที่ถูกกล่าวถึง คือ มีเนื้อหาหนักทางวิชาการ หนังสือประเภทนี้มีขอบเขตการจำหน่ายในวงจำกัด มีจำหน่ายตามร้านหนังสือขนาดใหญ่ และตามศูนย์หนังสือของสถาบันการศึกษา หนังสือที่จัดพิมพ์จำกัดจำนวนเพียง ๑๐,๐๐๐ ถึง ๒๐,๐๐๐ เล่ม^๓ เพื่อจำหน่ายแก่นักศึกษา นักเรียน นักวิชาการ และอาจารย์ผู้สอน ราคาของหนังสือประเภทนี้อย่างต่ำ ๓ เหรียญอเมริกัน เนื้อหาของหนังสือเป็นเรื่อง

^๑Robert N. Broadus, Selecting Materials for Libraries (New York: H. W. Wilson Co., 1973), p. 57.

^๒Peter M. Sandman, David M. Rubin and David B. Sachsman, Media; An Introductory Analysis of American Mass Communication (2d ed.; Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1976), p. 293.

^๓Ibid.

สารคดี วรรณกรรมคลาสสิก ปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นต้น

ในประเทศไทย หนังสือปกอ่อน มีการจัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๑๑ โดย แชมเมเยล จอห์น สมิท (Samuel John Smith)^๑ ได้จัดตั้งโรงพิมพ์ที่ตำบลบางคอแหลม อำเภอพระประแดง จังหวัดพระนคร เพื่อจัดพิมพ์หนังสือภาษาไทย หมอสมิทเป็นบุคคลแรกที่ริเริ่มการพิมพ์หนังสือประเภทผลิตปริมาณมาก ๆ เพื่อจำหน่ายราคาถูก หนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์เล่มแรกคือ "พระอะไภยมณี" มีขนาดเล็ก และบาง มีขนาดเล่ม ๑๖ หน้ายก รูปเล่มขนาด ๕ x ๗ นิ้ว มีจำนวนหน้าประมาณ ๔๐-๕๐ หน้า จำหน่ายเล่มละ ๒.๐๐ บาท เป็นหนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์หลายเล่มติดต่อกันจนจบ หนังสือปกอ่อนได้พัฒนาการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปี พ.ศ. ๒๔๑๐ ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้คือ การจัดทำหนังสือปกอ่อนของไทยแบ่งเป็น ๔ ยุค

ยุคเดิม นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๑๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๒ เป็นระยะเริ่มแรกของการจัดทำหนังสือปกอ่อนในประเทศไทย เนื้อเรื่องเป็นเรื่องประโลมโลก จักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นนิราศ สุภาสิต และนิยายอิงพงศาวดาร

ยุคทอง พ.ศ. ๒๔๔๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นระยะที่หนังสือปกอ่อนได้รับความสนใจมากที่สุด ทั้งจากผู้จัดพิมพ์จำหน่าย ผู้ประพันธ์ และผู้อ่าน หนังสือปกอ่อนยุคนี้มีหลายประเภท เช่น รวมเพลงยาว บทละคร เรื่องประโลมโลก สุภาสิต ศาสนา และตำราสาขาต่าง ๆ

ยุคนวนิยาย พ.ศ. ๒๔๗๓ ถึง ๒๕๐๗ เป็นระยะที่จัดพิมพ์นวนิยายมากที่สุด เพราะมีนักประพันธ์ และสำนักพิมพ์มากในยุคนี้ ทั้งประเภทรับจัดพิมพ์ และพิมพ์เอง จำหน่ายเอง แม้ว่าจะในยุคนั้น การผลิตหนังสือปกอ่อนได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ บ้างก็ตาม

^๑ชูศรี กาลวันตวานิช, "พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนในประเทศไทย,"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๓๓.

ภายหลังเหตุการณ์ปกติ การผลิตหนังสือปกอ่อนสู่สภาพเดิม หนังสือที่พิมพ์ทั้งประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น และตำรา สารคดี เป็นต้น

ยุคปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๗ เป็นระยะที่มีการผลิตหนังสือปกอ่อนอย่างมาก ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจัดทำโดยสำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์จัดพิมพ์เองจำหน่ายเอง และผลิตโดยชมรม ในสถาบันจัดพิมพ์ เนื้อหา มีทั้งวรรณกรรมทางการเมือง นวนิยาย เรื่องสั้น ซึ่งในด้านจำนวน การพิมพ์ มีการพิมพ์ปริมาณมาก จำหน่ายแพร่หลาย

หนังสือปกอ่อนเริ่มได้รับผลกระทบภายหลังเหตุการณ์ทางการเมือง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง ๒๕๒๑ หนังสือปกอ่อนมีปริมาณการผลิตลดลง

ปัจจุบัน หนังสือปกอ่อนของไทยมีการผลิตปริมาณมาก และมีสำนักพิมพ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น สำนักพิมพ์บางกอก เซอร์เคิล โคมทอง การเวก สยามการพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งแต่ละสำนักพิมพ์ มีแนวโน้มการผลิตหนังสือปกอ่อนแตกต่างกันไปและแต่ละสำนักพิมพ์มีนักเขียนประจำคอยป้อน เรื่องต่าง ๆ ให้พิมพ์จำหน่าย

พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของสภาพสภาวะสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ดังข้อความที่ว่า

“ . . . วัฒนาการของการผลิตหนังสือจะควบคู่ไปกับวัฒนาการของสังคม อยู่ใน วัฏจักรเดียวกันและผลัดกันซึ่งกันและกัน เพื่อความเป็นอยู่ในสังคมดีขึ้น คนรู้จักการอ่าน หนังสือ รู้จักแสวงหาความรู้และปรับปรุงตนเองด้วยการอ่านหนังสือมากขึ้น การผลิต หนังสือและความเจริญของท้องสมุท เป็น เครื่องวัดความ เจริญของสังคมได้อย่างหนึ่ง . . . ”

ในสภาพสภาวะสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน ค่าครองชีพสูง ภาวะเงินเฟ้อ มีผลทำให้ สินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตในประเทศ และสินค้าเข้าจากต่างประเทศมีราคาสูงตามไปด้วย กระดาษ

๑ แม้นมาส ชาลิต, "การผลิตหนังสือในประเทศที่กำลังพัฒนา," วารสารห้องสมุด

ซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิตหนังสือมีราคาสูง จึงทำให้สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ส่วนใหญ่ได้จัดพิมพ์หนังสือในรูปของหนังสือปกอ่อนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการจัดพิมพ์ใช้ค่าลงทุนต่ำกว่าหนังสือปกแข็ง หนังสือที่ผลิตก็มีทั้งที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น บทกวีนิพนธ์ วรรณกรรมคลาสสิก สารคดี และความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ

การกำหนดงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา มีอัตราส่วนแตกต่างกัน ตั้งแต่ร้อยละ ๕ ถึงร้อยละ ๕๐^๑ ในห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน เป็นที่สังเกตคือ การกำหนดงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความเห็นชอบของบรรณารักษ์ และบรรณารักษ์ต่างยอมรับถึงความเสียหายเปรียบของรูปเล่มหนังสือปกอ่อน เช่น ไม่สามารถทรงตัวได้ รูปเล่มเล็ก เนื้อหาภายในเล่มแตกต่างกันไปตามประเภทของหนังสือ จากสภาพการจัดซื้อหนังสือปกอ่อนที่แตกต่างกัน ทำให้การดำเนินงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อนแตกต่างกันด้วย เช่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการปฏิบัติทางเทคนิคของหนังสือปกอ่อนที่แตกต่างกัน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดแยกหนังสือปกอ่อนประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น และสารคดีรวมเรื่อง ไว้ต่างหากจากหนังสือปกแข็ง โดยกำหนดสัญลักษณ์ Fic. และ Sc. ให้กับหนังสือ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งจัดแยกเก็บหนังสือปกอ่อนเหมือนกับห้องสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดสัญลักษณ์ ป. น. F หรือ NF ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดนำหนังสือปกอ่อนทางวิชาการและสารคดีเข้าเล่มใหม่เป็นปกแข็ง และปฏิบัติเหมือนหนังสือปกแข็ง ส่วนบัตรรายการของหนังสือปกอ่อนนั้นห้องสมุดแต่ละมหาวิทยาลัยมีการปฏิบัติต่างกัน เช่น ทำบัตรรายการครบชุด หรือทำบัตรรายการเฉพาะบางประเภท เป็นต้น

จากรายละเอียดการปฏิบัติงานทางเทคนิคของหนังสือปกอ่อนที่แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยใคร่ศึกษาถึงปัญหาและข้อบกพร่องของแนวการปฏิบัติของแต่ละห้องสมุด เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

^๑Michael A. Moore, "Paperbacks and Librarians," The Library Association Record 64 (April 1962): 123.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑. เพื่อศึกษา แนวปฏิบัติของห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในด้านการจัดหาหนังสือปกอ่อน
- ๒. เพื่อศึกษาวิธีจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือปกอ่อนในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
- ๓. เพื่อศึกษาข้อดี ข้อเสีย ของวิธีการจัดเก็บที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งปฏิบัติ

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

ห้องสมุดกลางแต่ละมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญของหนังสือปกอ่อนต่างกัน ทำให้การปฏิบัติงานทางเทคนิคต่างกัน ดังนั้นในการปฏิบัติบรรณารักษ์ทำตามที่เห็นว่าเหมาะสม โดยไม่ได้ยึดกฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่งที่มีอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการปฏิบัติทางเทคนิคของหนังสือปกอ่อนทั้งที่จัดพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาแนวปฏิบัติทางเทคนิค ได้แก่ การจัดหา การลงทะเบียน การจัดหมู่และทำบัตรรายการ การเข้าเล่มหนังสือใหม่ การจัดแสดงหนังสือปกอ่อน และการจัดเก็บหนังสือปกอ่อนบนชั้น เพื่อบริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งศึกษาจากห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย ๑๐ แห่ง ที่มีการเปิดสอนในระดับชั้นปริญญาตรี ได้แก่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง แผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ และกองห้องสมุด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- การจัดเก็บ :** การจัดเก็บหนังสือปกอ่อนแยกเป็นสัดส่วนต่างหากจากหนังสือตำราทั่วไปที่จัดพิมพ์เป็นหนังสือปกแข็ง หรือ จัดเก็บไว้ปนกับหนังสือปกแข็ง
- การจัดหา :** การจัดหาหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดโดยวิธีการต่าง ๆ โดยการซื้อ รับบริจาค และแลกเปลี่ยน ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการเลือกซื้อหนังสือปกอ่อน กำหนดประเภทของหนังสือและจำนวนเล่มที่ซื้อเข้าห้องสมุด ทั้งนี้ไม่รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสั่งซื้อ และวิธีการสั่งซื้อ
- การจัดหมู่ :** การกำหนดเลขหมู่สำหรับเนื้อหาของหนังสือปกอ่อนเหมือนกับหนังสือปกแข็งทั่วไป ตามระบบการจัดหมู่ที่ห้องสมุดใช้ เช่น ระบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน หรือการกำหนดสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษรแทนการกำหนดหมวดหมู่ให้กับหนังสือปกอ่อน
- การทำบัตรรายการ :** การทำรายชื่อหนังสือปกอ่อนที่มีในห้องสมุดโดยบันทึกรายละเอียดของหนังสือปกอ่อนลงในบัตรรายการเหมือนหนังสือตำราทั่วไป มีบัตรรายการครบชุดสมบูรณ์ หรือ ทำบัตรรายการบางประเภท เช่น บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรเรื่อง
- การเตรียมหนังสือออกเพื่อบริการ :** กระบวนการเทคนิคต่าง ๆ ในห้องสมุด นับแต่เริ่มต้นที่ห้องสมุดได้รับหนังสือปกอ่อน มีขั้นตอนการลงทะเบียน ประทับตราห้องสมุด การจัดหมู่และทำบัตรรายการ การเข้าเล่มหนังสือใหม่ การติดของบัตร มีบัตรประจำหนังสือ การจัดแสดงหนังสือใหม่ และการจัดเก็บหนังสือปกอ่อนบนชั้น
- หนังสือปกอ่อน :** หนังสือปกอ่อนที่ผลิตปริมาณมากเพื่อจำหน่ายในราคาถูกเป็นหนังสือที่มีปกทำด้วยกระดาษ กระดาษที่ใช้พิมพ์มีคุณภาพไม่ดีนัก มีการเข้าเล่มไม่คงทนเพราะเข้าเล่มด้วยการอัดกาว ขอบหนังสือแคบ มีขนาดรูปเล่มเล็กเป็นฉบับที่เรียกว่าฉบับกระเป๋ (pocket edition) เป็นหนังสือขนาด ๑๖ หน้ายก มีขนาดเล่ม

๔ x ๗ นิ้ว หรือ $\frac{4}{2} \times \frac{7}{2}$ นิ้ว หรือขนาด $\frac{4}{16} \times \frac{7}{16}$ นิ้ว เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ โดยสำนักพิมพ์หรือเอกชน ไม่รวมถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลและหนังสืออ้างอิงที่มีขนาดรูปเล่ม ดังกล่าว

ห้องสมุด : ห้องสมุดกลาง หรือหอสมุดกลาง ที่เป็นห้องสมุดกลางของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งที่มีห้องสมุดคณะ และไม่มีห้องสมุดคณะสังกัด ที่มีการบริหาร เป็นแบบศูนย์รวม (Centralized) และกระจายอำนาจ (Decentralized)

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีเรื่องเกี่ยวกับการจัดหา การจัดหมู่และ ทำบัตรรายการ และการจัดเก็บหนังสือปกอ่อน

๒. สํารวจ สังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ บรรณารักษ์หัวหน้างานจัดหา งานจัดหมู่ และทำบัตรรายการ และบรรณารักษ์หัวหน้างานบริการจ่าย-รับ จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย บางแห่ง เช่น จากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และกองห้องสมุด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

๓. สร้างแบบสอบถาม เพื่อถามบรรณารักษ์งานเทคนิค และงานบริการจ่าย-รับ รวม ๔๐ ชุด แจกให้ห้องสมุด ๑๐ แห่ง

๔. สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด หรือหัวหน้าบรรณารักษ์ จากห้องสมุด มหาวิทยาลัย ๑๐ แห่ง ดังกล่าวข้างต้น

๕. สร้างแบบสอบถาม ถามผู้ใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับ "การใช้หนังสือปกอ่อนและการจัด เก็บหนังสือปกอ่อนของห้องสมุด" โดยแจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่ง แห่งละ ๓๐ ชุด

๖. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดย หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100\%$$

หาค่าเฉลี่ยมีขั้วมเลขคณิต โดยใช้สูตร
$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

๑) ประคอง กรรณสูตร, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (พระนคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๔๐.

๗. นำค่าเฉลี่ยแต่ละรายการข้อย่อยไปเฉลี่ยรวมรายการใหญ่แต่ละเรื่อง เพื่อแปลความหมายแต่ละเรื่อง โดยถือเกณฑ์ประเมินค่า คือ

ค่าเฉลี่ยสูงสุด + ค่าเฉลี่ยต่ำสุด
๒

เพื่อหาตัวกลาง เลขคณิต

นำค่าตัวกลาง เลขคณิต
๓

เพื่อหาค่าความห่างของแต่ละคะแนน^๑

๘. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๙. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบแนวปฏิบัติในด้านการจัดหาหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
๒. ทราบวิธีจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือปกอ่อนในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เหล่านั้น
๓. ทราบข้อดี ข้อเสีย ของวิธีการจัดเก็บที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งปฏิบัติ
๔. เพื่อนำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อนในห้องสมุดทั่วไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อนโดยตรงนั้นไม่ปรากฏมีผู้ใดทำมาก่อน แต่การวิจัยเกี่ยวกับหนังสือปกอ่อนได้มีผู้ทำการวิจัยกล่าวคือ

ในประเทศไทย ชูศรี กาลวันตวานิช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนในประเทศไทย"^๒ โดยศึกษาทางด้านการผลิต การจัดทำ สารระเนื้อหาในเล่ม ตลอดจนกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ในด้านการพิมพ์ เช่น การพิมพ์ที่ยังไม่เป็นอุตสาหกรรมการพิมพ์

^๑ได้รับคำแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย พิศาลบุตร. รองคณบดีฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๕.

^๒ชูศรี กาลวันตวานิช, "พัฒนาการของหนังสือปกอ่อนในประเทศไทย," หน้า ๒๕๕.

กันเกษตรกรรมเช่นไทย เป็นต้น พร้อมกับเสนอวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้หนังสือปกอ่อนผลิตได้อย่างมีคุณภาพ ราคาถูก เป็นที่แพร่หลาย และเพื่อให้หนังสือปกอ่อนได้เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่วถึง

ในเรื่องเกี่ยวกับหนังสือปกอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง บุญเรือง นิยมหอม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมือง ที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๔ ค.ค. ๒๕๑๖ ถึง วันที่ ๒๖ ม.ค. ๒๕๑๘"^๑ แม้ว่าชื่อเรื่องของงานวิจัยมิได้มีส่วนในระบุว่า เป็นหนังสือปกอ่อน แต่จากรายชื่อหนังสือทางการเมืองที่นำมาวิเคราะห์นั้น พิจารณาจากรูปเล่มปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อน การวิจัยนั้นบุญเรือง นิยมหอมได้นำหนังสือเกี่ยวกับการเมือง จำนวน ๔๔ เล่ม แยกเป็นหนังสือที่ผลิตโดยผู้จัดพิมพ์และผู้แต่ง โดยวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิการเมืองคือ ลัทธิประชาธิปไตย ลัทธิฟาสซิสต์ ลัทธิสังคมนิยม และลัทธิคอมมิวนิสต์ การวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเกี่ยวกับการเมืองว่า ความคิดเห็นต่าง ๆ ออกมาในรูปของการเมืองลัทธิใด มีปริมาณมากน้อยอย่างไร เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองหลังเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งออกมาในรูปของหนังสือ สิ่งพิมพ์

ในต่างประเทศได้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับหนังสือปกอ่อนกล่าวได้ดังนี้ คือ

ค.ศ. ๑๙๕๗ แฟรงค์ ลีโอโพลด์ ชิค (Frank Leopold Schick) ทำวิจัยเรื่อง "หนังสือปกอ่อนในสหรัฐอเมริกา ประวัติของหนังสือปกอ่อนและอิทธิพลที่ได้รับจากประเทศทาง

^๑บุญเรือง นิยมหอม, "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมือง ที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๔ ค.ค. ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๒๖ ม.ค. ๒๕๑๘" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘), ๒๗๒ หน้า.

ยุโรป : The Paperbound Book in America; The History of Paperbacks and Their European Antecedents"^๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรม การผลิตหนังสือปกอ่อน การจัดพิมพ์หนังสือปกอ่อนของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประเทศ ทางยุโรป ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการพิมพ์โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่ รับผิดชอบกับการผลิตหนังสือ จากสำนักพิมพ์ จำนวน ๔๓ แห่ง จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึง ประวัติการจัดพิมพ์หนังสือปกอ่อนของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทราบรายชื่อหนังสือปกอ่อนที่สำนักพิมพ์ จัดพิมพ์ ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการผลิตหนังสือ ได้แก่ ปัญหาการนำเทคนิคมาใช้กับการผลิต ปัญหาการผลิตวรรณกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่งกับผู้จัดพิมพ์ การเซ็นเซอร์หนังสือ และ ปัญหาการจำหน่ายหนังสือ

ในปีเดียวกัน แอรัน แอล. เฟสเลอร์ (Aaron L. Fessler) ทำวิจัยเรื่อง "หนังสือปกอ่อนในท้องสมุด ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ : Paperbacks in Libraries-'58"^๒ เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อหนังสือปกอ่อน การนำหนังสือปกอ่อนเข้าบริการ ในท้องสมุด การดำเนินงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อน การจัดหา การเตรียมหนังสือให้ยืม การจัดแสดงหนังสือ และการให้ยืมหนังสือปกอ่อน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยโดยส่งแบบสอบถาม จำนวน ๒,๙๘๐ ฉบับ ให้กับบรรณารักษ์ท้องสมุดประชาชน ท้องสมุดโรงเรียนระดับเตรียมอุดมศึกษา

^๑Frank Leopold Schick, "The Paperbound Book in America; The History of Paperbacks and Their European Antecedents," Ph. D. dissertation, University of Michigan, in Library Science Dissertations 1925-1960; An Annotated Bibliography of Doctoral Studies, compiled by Nathan M. Cohen, Barbara Denison, and Jessie C. Boehlert (Boston: Gregg Press, 1972), p. 68. *

^๒Aaron L. Fessler, "The Paperbacks in Libraries-'58" Library Journal 83 (15 April 1958): 1137-1142.

และห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จำนวน ๔๐๕, ๘๐๕, และ ๑,๒๒๕ ฉบับตามลำดับ
แบบสอบถามที่ได้รับคืนมีจำนวน ๘๔๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
บรรณารักษ์ยอมรับและนำหนังสือปกอ่อนเข้าบริการในห้องสมุด ส่วนในด้านการจัดหาปรากฏว่า
ห้องสมุดทุกประเภทซื้อหนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์ซ้ำจากหนังสือปกแข็งที่ขาดตลาด และหนังสือปกอ่อน
ที่จัดพิมพ์เป็นครั้งแรกโดยเฉพาะเท่านั้น การซื้อหนังสือปกอ่อนแตกต่างกันตามประเภทของห้องสมุด
คือ ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยซื้อหนังสือปกอ่อนประเภทวิชาการเป็นอันดับแรก ส่วน
ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนซื้อหนังสือปกอ่อนประเภทวรรณกรรมคลาสสิกเป็น
อันดับแรก ห้องสมุดส่วนใหญ่ซื้อหนังสือปกอ่อนจากร้านจำหน่ายหนังสือปลีก สำนักพิมพ์ ร้าน
จำหน่ายหนังสือของท้องถิ่น และซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายนิตยสารและวารสาร การกำหนดระยะเวลา
เวลาเพื่อซื้อหนังสือปกอ่อนแตกต่างกันตั้งแต่ปฏิบัติเป็นประจำทุกเดือน ทุกครึ่งปี ปีละครั้ง จน
กระทั่งไม่เคยซื้อ

การเตรียมหนังสือให้ยืมออก คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ที่ห้องสมุดลงทะเบียนหนังสือปกอ่อน
และทำบัตรรายการให้ ร้อยละ ๒๒ ไม่ดำเนินการใด ๆ แต่มีห้องสมุดกลุ่มหนึ่ง จำนวน
๓๔ แห่ง ที่ไม่ลงทะเบียนหนังสือปกอ่อนแต่ทำบัตรรายการให้ หนังสือปกอ่อนที่นำออกบริการจะ
มีบัตรหนังสือ ของบัตรและใบกำหนดส่ง เพื่อให้หนังสือมีการใช้ได้นานมีการเข้าเล่มหนังสือ
ปกอ่อนโดยกำหนดว่าหนังสือเล่มใดที่มีการใช้มากและใช้สม่ำเสมอให้เข้าเล่ม
ใหม่ หรือใช้สารเคมีพ่นฉีดที่หนังสือเพื่อลดการกรอบของกระดาษ

007529

ผลการวิจัยปรากฏด้วยว่าไม่มีห้องสมุดใดจัดแสดงหนังสือปกอ่อน ห้องสมุดส่วนใหญ่จัด
เก็บหนังสือปกอ่อนไว้บนชั้นบนกับหนังสือปกแข็ง รองลงมาจัดเก็บเป็นสัดส่วนต่างหาก เก็บที่ชั้น
หนังสือปกอ่อน (Special rack) และบางห้องสมุดจัดเก็บทั้ง ๒ วิธี คือ ส่วนหนึ่งจัดเก็บกับ
หนังสือปกแข็ง และอีกส่วนหนึ่งแยกเก็บต่างหาก

การให้บริการยืมหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดแต่ละแห่งแตกต่างกันทั้งจำนวน เล่ม
ระยะเวลาให้ยืม แต่กฎเกณฑ์การยืมปฏิบัติเหมือนกับหนังสือทั่วไปคือ เก็บหลักฐานการยืม
โดยไม่คำนึงถึงการปรับหนังสือคืนล่าช้า ส่วนหนังสือปกอ่อนที่มีการใช้มากห้องสมุดจัด เป็นบริการ

หนังสือจอง ในด้านความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อหนังสือปกอ่อน ผลการวิจัยปรากฏว่า บรรณารักษ์ จำนวน ๓๑๘ คน เห็นด้วยกับการนำหนังสือปกอ่อนบริการในห้องสมุดทำให้การใช้หนังสือและห้องสมุดเพิ่มขึ้น ส่วนบรรณารักษ์ จำนวน ๑๖๗ คน ไม่มีความเห็นดังกล่าว

ค.ศ. ๑๙๕๘ โรเบิร์ต รัสเซล เฮอเทล (Robert Russell Hertel)

ทำวิจัยเรื่อง "ความล้มเหลวของหนังสือนวนิยายปกอ่อนในสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๘๙๐-๑๙๑๐ :

"The Decline of the Paperbound Novel in America, 1890-1910"^๑

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย (factor) ที่มีผลต่อการผลิตหนังสือนวนิยายปกอ่อนของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๘๙๐-๑๙๑๐ ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจัย ๓ ประการ ที่มีผลทำให้หนังสือนวนิยายปกอ่อนระยะนั้นเสื่อมลง เนื่องจากมีสำนักพิมพ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย และต่างแข่งขันกันผลิตหนังสือปกอ่อนทั้งประเภทเล่มเดี่ยวจบและนวนิยายชุด และเนื่องจากมีกฎหมายลิขสิทธิ์การพิมพ์ระหว่างประเทศ (International Copyright Law) ตั้งปี ค.ศ. ๑๘๙๑ การนำวรรณกรรมต่างประเทศจัดพิมพ์ต้องขอลิขสิทธิ์ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ดังนั้นสำนักพิมพ์ต่าง ๆ นำเรื่องสัพเพเหระต่าง ๆ ที่มีอยู่มาจัดพิมพ์ใหม่ และเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย สำนักพิมพ์ได้นำเรื่องจากหนังสือนวนิยายปกแข็งที่มีจำหน่ายดี มาจัดพิมพ์เป็นหนังสือปกอ่อนมากกว่าการจัดพิมพ์หนังสือนวนิยายปกอ่อนใหม่ ๆ

^๑Robert Russell Hertel, "The Decline of the Paperbound Novel in America, 1890-1910," Ph.D. dissertation Illinois University 1958, in Library Science Dissertations 1925-1960; An Annotated Bibliography of Doctoral Studies, compiled by Nathan M. Cohen, Barbara Denison and Jessie C. Boehlert (Boston: Gregg Press, 1972), p. 64.

ค.ศ. ๑๙๖๒ ไมเคิล เอ. มัวร์ (Michael A. Moore) ทำวิจัยเรื่อง "หนังสือปกอ่อนและบรรณารักษ์: "Paperbacks and Librarians"^๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของหนังสือปกอ่อนที่มีการจัดพิมพ์ในประเทศอังกฤษขณะนั้น เพื่อศึกษาถึงความต้องการของบรรณารักษ์ต่อหนังสือปกอ่อน ตลอดจนการดำเนินงานทางด้านการจัดหาหนังสือ การเตรียมหนังสือให้ยืมออก การจัดแสดงหนังสือและการให้ยืมหนังสือปกอ่อน ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบสำรวจโดยส่งแบบสอบถามจำนวน ๑๐๘ ฉบับ ให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจำนวน ๕๔ ฉบับ และห้องสมุดอื่น ๆ คือ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และห้องสมุดเฉพาะ รวม ๕๔ ฉบับ ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนจำนวน ๗๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

ห้องสมุดส่วนใหญ่จำหน่ายหนังสือปกอ่อนให้บริการ และมีห้องสมุดบางแห่งไม่นำหนังสือปกอ่อนบริการโดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะไม่มีหนังสือตรงตามสาขาวิชาที่ต้องการ และเป็นเพราะบรรณารักษ์ตระหนักถึงปัญหาของหนังสือปกอ่อนในด้านรูปเล่มของหนังสือ การเข้าเล่มและกระดาษพิมพ์

การจัดหาหนังสือปกอ่อน ห้องสมุดทุกแห่งซื้อหนังสือปกอ่อนประเภทที่จัดพิมพ์จากหนังสือปกแข็งที่ขาดตลาด และซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์เป็นหนังสือปกอ่อนโดยเฉพาะ ในการซื้อหนังสือส่วนใหญ่ซื้อประเภทวิชาการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ วรรณกรรมคลาสสิก ห้องสมุดซื้อหนังสือปกอ่อนจากร้านจำหน่ายหนังสือ ซื้อผ่านหน่วยงานพิมพ์ของรัฐบาลอังกฤษ (Her Majesty's Stationary Office, HMSO) และซื้อจากร้านเย็บเล่ม การกำหนดระยะเวลาเพื่อซื้อหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดแตกต่างกัน คือ ซื้อเมื่อมีเวลาว่าง ซื้อเมื่อผู้ใช้ห้องสมุดต้องการ

การเตรียมหนังสือให้ยืมออก ห้องสมุดส่วนใหญ่ดำเนินการเหมือนกับหนังสือปกแข็ง คือ ลงทะเบียนและทำบัตรรายการ มีห้องสมุดเพียง ๒ แห่ง ที่ปฏิบัติแตกต่างไป โดยห้องสมุดจัด

^๑Moore, "Paperbacks and Librarians," pp. 122-127.

แยกหนังสือปกอ่อนชุดเพนกวินไว้ต่างหาก และไม่ทำบัตรรายการให้ ห้องสมุดอีกแห่งหนึ่ง
ทำบัตรรายการให้เฉพาะวรรณกรรมคลาสสิกเท่านั้นส่วนหนังสือปกอ่อนอื่น ๆ ไม่ทำบัตรรายการ
ให้ ห้องสมุดส่วนมากส่งหนังสือปกอ่อนไปเย็บเล่มที่ร้านเย็บเล่ม ส่วนการเข้าเล่มหนังสือ
ปกอ่อนใหม่โดยห้องสมุดเองหรือโดยการนำหนังสือเข้าปกพลาสติกเป็นวิธีการที่ปฏิบัติน้อยมาก
ตามความเห็นของบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่า สำนักพิมพ์ควรเข้าเล่มหนังสือปกอ่อนใหม่ โดย
จัดทำเป็นฉบับห้องสมุด (library edition) เพื่อจำหน่ายแก่ห้องสมุด

ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่จัดแสดงหนังสือปกอ่อน และมีจัดเก็บหนังสือปกอ่อนไว้กับหนังสือ
ปกแข็ง มีห้องสมุดเพียง ๕ แห่ง เท่านั้นที่จัดเก็บหนังสือปกอ่อนไว้บนชั้นหนังสือปกอ่อน
(special rack) และมีห้องสมุดเพียงแห่งเดียวที่แยกเก็บหนังสือปกอ่อนไว้บนชั้นหนังสือ
ธรรมดา

ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้ยืมหนังสือปกอ่อนเหมือนกับหนังสือทั่ว ๆ ไป คือ เก็บหลักฐาน
การยืม กำหนดจำนวนเล่มให้ยืมแตกต่างกันตามสภาพรูปเล่มของหนังสือ เช่น หนังสือปกอ่อนที่ไม่
ได้เข้าเล่มใหม่ ยืมได้ ๖-๑๐ เล่ม หนังสือที่มีการเข้าเล่มแล้วให้ยืมได้จำนวนมากฉบับกว่า ถึง
๒๐ เล่ม ส่วนการกำหนดอัตราค่าบริการหนังสือลำซาห้องสมุดไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง

เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้หนังสือปกอ่อนของห้องสมุด ปรากฏว่ามีห้องสมุดเพียง
๒ แห่ง เท่านั้นที่จัดหนังสือชุดเพนกวินเป็นสัดส่วนต่างหาก โดยจัดเรียงตามเรื่อง (topic)
แต่ละเรื่อง จัดเรียงตามลำดับชื่อผู้แต่ง ส่วนห้องสมุดอีกแห่งหนึ่งนำหนังสือปกอ่อนบริการแก่
ชมรมผู้เยาว์ เพื่อให้มีการอ่านหนังสือมากขึ้น จากผลการวิจัยปรากฏว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่
เห็นว่าหนังสือปกอ่อนทำให้มีการยืมหนังสือและการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้น

ค.ศ. ๑๙๗๘ ชูซาน เอ็ม. คอย ทำวิจัยเรื่อง "หนังสือปกอ่อนกับความก้าวหน้า
ในการขจัดการไม่รู้หนังสือ : Paperbacks and Progress Against Illiteracy"^๑

^๑Suzanne M. Coil, "Paperbacks and Progress Against Illiteracy,"
School Library Journal 24 (April 1978): 35-37.

ผู้วิจัยได้ทดลองนำหนังสือปกอ่อนไว้ในโครงการรีด (READ : Reading Efficiency And Delinquency) และเสนอโครงการนี้ไปยังโรงเรียน ๑๖๕ แห่ง หนังสือปกอ่อนที่ใช้ในโครงการนี้เป็นหนังสือปกอ่อนที่จัดทำขึ้นพร้อมกับสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ (media-tie-in) ผลจากการวิจัยพบว่า หนังสือปกอ่อนดึงดูดความสนใจของนักเรียน ปรากฏว่านักเรียนที่มีนิสัยก้าวร้าวก็ได้แรงจูงใจให้อ่านหนังสือดังกล่าว ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและผู้จัดพิมพ์ในด้านการจัดหาหนังสือปกอ่อนเพื่อให้นักเรียนอ่านเพื่อการรณรงค์การไม่รู้หนังสือ และการไม่อ่านหนังสือของนักเรียน

ค.ศ. ๑๙๗๔ แพทริเซีย กูดเฟลโล (Patricia Goodfellow) ได้ศึกษาเรื่อง "หนังสือปกอ่อนเป็นปัญหา : เป็นประโยชน์ หรืออับปางคลสำหรับห้องสมุดประชาชน : "The Problematical Paperback : A Boon or Curse for Public Libraries?"^๑ เพื่อศึกษาถึงผลการนำหนังสือปกอ่อนบริการในห้องสมุดประชาชนและผู้วิจัยคาดผลว่า หนังสือปกอ่อนทำให้มีการยืมและการใช้ห้องสมุดมากขึ้น โดยศึกษาในห้องสมุดประชาชนระดับภาค เฟรเซอร์แวลลีย์ (Fraser Valley Regional Library) จากผลการวิจัยพบว่า หนังสือปกอ่อนมีการยืมมาก เฉลี่ยเล่มละ ๑๘-๑๙ ครั้งใน ๑ เดือน ส่วนการดำเนินงานทางเทคนิคของหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดปฏิบัติต่าง ๆ กันตามที่ได้เห็นว่าเหมาะสม เช่น กำหนดทำบัตรรายการให้หนังสือปกอ่อนเฉพาะประเภทที่มีคุณภาพและกำหนดเข้าเล่มใหม่สำหรับหนังสือดังกล่าว ส่วนหนังสือปกอ่อนประเภทผลิตปริมาณมากมีการปฏิบัติต่าง ๆ กัน เช่น ทำบัตรรายการอย่างง่าย ๆ หรือไม่ทำบัตรรายการให้ หนังสือปกอ่อนมีการจัดเก็บตามชื่อเรื่อง (subject) เพราะเป็นวิธีที่ทันสมัยและเหมาะสม โดยใช้ระบบการจัดเก็บของสมาคมผู้จำหน่ายหนังสือของอเมริกา (ABA Scheme) ส่วนหนังสือปกอ่อนประเภทความรู้และสารคดีหากต้องการจัดหมู่ควรจัดหมู่อย่างง่าย ๆ เช่น ใช้ระบบการจัดหมู่ดิวอี้แบบไม่มีทศนิยม

^๑Goodfellow, "The Problematical Paperback: A Boon or Curse for Public Libraries?," pp. 369-371.

ค.ศ. ๑๙๗๕ พอล ลิตเติล (Paul Little) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปลี่ยนบริการของห้องสมุดเคลื่อนที่ไปใช้หนังสือปกอ่อน : Converting Bookmobiles to Paperbacks"^๑ ผู้วิจัยได้ทดลองนำหนังสือปกอ่อนบริการในระบบห้องสมุดอโกลาโฮมาเคาน์ตี (Oklahoma County Library System) โดยนำหนังสือปกอ่อนเข้าแทนที่หนังสือปกแข็งที่ให้บริการในห้องสมุดสาขา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ๕ แห่ง ผู้วิจัยได้กำหนดผลไว้คือ หนังสือปกอ่อนเป็นที่ยอมรับของผู้อ่าน หนังสือปกอ่อนทำให้การยืมหนังสือของห้องสมุดเพิ่มขึ้น และการใช้หนังสือปกแข็งลดลง ศึกษาถึงอัตราหนังสือหาย และศึกษาถึงเนื้อหา (Topic) หนังสือที่ผู้ใช้ห้องสมุดอ่าน จากผลการทดลองได้ผลดังนี้คือ มีการยอมรับหนังสือปกอ่อน การบริการหนังสือปกอ่อนทำให้การยืมหนังสือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑ ขณะที่อัตราการยืมหนังสือปกแข็งลดลง อัตราเท่ากัน อัตราของหนังสือปกอ่อนที่หาย ไม่ได้รับคืน เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับหนังสือปกแข็ง ปรากฏค่าใช้จ่ายลดลง โดยเปรียบเทียบเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ของค่าใช้จ่ายของหนังสือปกแข็งเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของหนังสือปกอ่อนเล่มละ ๘๖ เซนต์ หนังสือปกอ่อนที่ผู้ใช้ห้องสมุดอ่านปรากฏว่าเป็นหนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิง เช่น นวนิยายทั่วไป นวนิยายลึกลับ และนวนิยายตะวันตกมากกว่าหนังสือปกอ่อนประเภทอื่น ๆ และผู้อ่านพอใจกับการจัดหนังสือตามเนื้อเรื่อง (Subject) และจัดหนังสือปกอ่อนแยกเป็นมุมสบาย ทำให้ผู้ใช้เลือกหนังสือตรงตามความสนใจได้ง่ายกว่า

ในปีค.ศ. ๑๙๗๗ ลิตเติล ได้ทำการทดลองต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งก่อน โดยทำการทดลองเรื่อง "ประหยัดกว่า เป็นที่นิยมกว่า : Less Costly More Popular"^๒ ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ห้องสมุดเคลื่อนที่ซ้ำกับคราวก่อน ๕ แห่ง ใช้บรรณารักษ์ชุดเดิม

^๑Paul Little, "Converting Bookmobiles to Paperbacks," Library Journal 101 (1 April 1976): 867-871.

^๒Paul Little, "Less Costly More Popular," Library Journal 102 (15 February 1977): 451-456.

หนังสือปกอ่อนที่นำออกบริการระยะแรกมีอัตราร้อยละ ๖๐ เป็นหนังสือปกแข็งร้อยละ ๔๐ และเพิ่มจำนวนหนังสือปกอ่อนเรื่อย ๆ โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาดูผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากการวิจัยครั้งก่อนหรือไม่ ผู้วิจัยได้เลือกห้องสมุดอีกแห่งหนึ่งคือ ห้องสมุดสาขาไรท์ (Wright Branch) ผู้วิจัยได้ทดลองเปลี่ยนหนังสือปกแข็งที่ให้บริการในห้องสมุดแห่งนี้ แล้วนำหนังสือปกอ่อนจัดบริการบางส่วน และเพิ่มปริมาณในภายหลัง ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่แตกต่างจากการวิจัยครั้งก่อน คือ มีการใช้หนังสือปกอ่อนมากกว่าปกแข็งร้อยละ ๑๘ แต่ยังคงประสบปัญหาการไม่คืนหนังสือ สำหรับค่าใช้จ่ายสำหรับหนังสือปกอ่อนที่ขายไม่ได้รับคืนมีอัตราเฉลี่ยเล่มละ ๖๑ เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบหนังสือปกแข็งแล้วเป็นอัตราส่วน ๑.๔๕ : ๔.๕๖ คือ ค่าใช้จ่ายหนังสือปกแข็งเป็น ๔ เท่าของหนังสือปกอ่อน

ส่วนผลการวิจัยของห้องสมุดสาขาทั้ง ๔ แห่งนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้บรรณารักษ์กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการยืม คืน หนังสือของแต่ละห้องสมุด จากผลการทดลองพบว่า อัตราการไม่คืนหนังสือลดลง คือ ไม่มีหนังสือค้างส่งจากห้องสมุด ๓ แห่ง โดยเป็นผลเนื่องจากบรรณารักษ์คอยติดตามทวงถามตักเตือนถึงการกำหนดคืนหนังสือ ทั้งบอกกล่าวโดยวาจาและใช้สื่ออื่น ๆ ทำให้ผู้ใช้คืนหนังสือ มีห้องสมุดเพียงแห่งเดียวที่มีหนังสือค้างส่ง เพราะบรรณารักษ์ไม่ติดต่อติดตามอย่างจริงจัง

ปีค.ศ. ๑๙๗๘ ลิตเติล ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการใช้หนังสือปกอ่อนอย่างมีประสิทธิภาพ "ประสิทธิภาพของหนังสือปกอ่อน : The Effectiveness of Paperbacks"^๑ ได้ทำการทดลองที่ระบบห้องสมุดในเขตนครหลวง (Metropolitan Library System) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ คือ การซื้อและเข้าเล่มหนังสือปกอ่อน การใช้หนังสือปกอ่อนที่มีบัตรรายการและไม่บัตรรายการ ไอสคริมและหนังสือปกอ่อน บริการหนังสือปกอ่อนทางไปรษณีย์ บริการให้ยืม การจัดแสดงและจัดเก็บหนังสือปกอ่อน การสำรวจหนังสือโดยนำคอมพิวเตอร์มาใช้ จากผลการทดลองสรุปได้ คือ

^๑Paul Little, "The Effectiveness of Paperbacks," Library Journal 104 (15 November 1979): 2411-2416.

หนังสือปกอ่อนที่ห้องสมุดจัดมาบริการในห้องสมุดนั้นมีทั้งที่ซื้อจากร้านจำหน่ายหนังสือของท้องถิ่นกับซื้อโดยตรงจากสำนักพิมพ์ ห้องสมุดประสบปัญหาการจัดหาหนังสือปกอ่อนสำหรับเด็ก หนังสือปกอ่อนที่ห้องสมุดกำหนดให้เข้าเล่มใหม่โดยใช้ปกพลาสติกหุ้มหรือ เย็บเล่มใหม่เป็นหนังสือปกอ่อนที่มีการใช้มาก ใช้สม่ำเสมอ และห้องสมุดทำบัตรรายการให้หนังสือดังกล่าว

หนังสือปกอ่อนใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดซื้อเข้าห้องสมุดจะไม่ทำบัตรรายการให้ เมื่อห้องสมุดนำเครื่องจักรกล (automation) มาใช้กับบริการจ่าย-รับหนังสือ จากผลการวิจัยพบว่าหนังสือปกอ่อนที่ไม่มีบัตรรายการ มีการใช้ถึง ๔.๓ ครั้งในระหว่างปี ซึ่งเมื่อเทียบค่าใช้จ่ายกับกระบวนการในการทำบัตรรายการหนังสือปกแข็ง อัตราค่าใช้จ่ายของหนังสือปกแข็งเป็น ๕ เท่าของหนังสือปกอ่อน

เพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก ห้องสมุดได้รับความร่วมมือจากบริษัท ดันน์ แดรี่ควีน (Dunn's Dairy Queen) ในด้านการให้รางวัลคือไอศกรีมแก่เด็กที่อ่านหนังสือตามกำหนดจำนวนเล่ม ได้ไอศกรีมโคน ไอศกรีมช็อคโกแลต พบว่าวิธีการนี้ทำให้เด็กอ่านหนังสือปกอ่อนมาก ห้องสมุดต้องซื้อหนังสือสำหรับเด็กเพิ่มอีกถึง ๑,๐๐๐ รายการ

ส่วนบริการให้ยืมหนังสือนั้น ห้องสมุดใช้คอมพิวเตอร์บันทึกการยืมหนังสือ เพราะทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการยืม พบว่าหนังสือปกอ่อนมีการยืมมากกว่าหนังสือปกแข็ง หนังสือปกอ่อนสำหรับผู้ใหญ่มีการใช้มากกว่าหนังสือปกอ่อนสำหรับเด็ก

การจัดเก็บหนังสือปกอ่อนแยกเป็นสัดส่วนหนังสือปกอ่อนสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ จัดเก็บตามเนื้อเรื่อง (subject) จัดแยกนวนิยายไว้มุมสบาย ผลการทดลองพบว่า หนังสือปกอ่อนประเภทนวนิยายมีการใช้มากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ

หนังสือปกอ่อนที่บริการในห้องสมุดเคลื่อนที่เป็นหนังสือที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน มีทั้งหนังสือปกอ่อนสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ มีปริมาณ ๔,๐๐๐ ถึง ๖,๐๐๐ เล่ม จัดหนังสือตามเนื้อหา จัดเป็นมุมสบาย ได้ทดลองที่ห้องสมุดสาขาที่ศูนย์การค้า วินเซอร์ ฮิลล์ (Windsor Hills Shopping Center) รัฐโอกลาโฮมา โดยใช้การสำรวจแบบลุ่มหนังสือทุก ๑๐ เล่ม

ดู ๑ เล่ม ปรากฏว่าหนังสือปกอ่อนอยู่ในสภาพดี หนังสือมีการยืมอย่างน้อย ๑ ครั้ง มีหนังสือไม่มีการยืมเพียงร้อยละ ๘ หนังสือที่มีการยืมมากมีการยืมถึง ๖-๘ ครั้งโดยเฉลี่ย เปรียบเทียบอัตราการไม่คืนหนังสือคิดเป็นร้อยละ ๑-๓ เท่านั้น

จากงานวิจัยของไทยและของต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปผลของการวิจัยเป็นหัวข้อ ดังนี้คือ

๑. การผลิตหนังสือปกอ่อน
๒. การดำเนินงานเทคนิคของห้องสมุดกับหนังสือปกอ่อน
๓. การใช้หนังสือปกอ่อน

๑. การผลิตหนังสือปกอ่อน

การวิจัยของซิดและซูศรี กาลวันตวานิช ปรากฏว่าผลการศึกษาสอดคล้องกันคือ ทำให้ทราบถึงประวัติการจัดพิมพ์หนังสือปกอ่อนของประเทศนับแต่แรกเริ่ม ทราบผลงานของสำนักพิมพ์แต่ละแห่ง และทราบปัญหาในการผลิตหนังสือดังกล่าว แต่ปัญหาทางการผลิตหนังสือปกอ่อนของซิดซูศรี และเฮอเทล แตกต่างกัน คือ ซูศรี กาลวันตวานิช กล่าวถึงปัญหาการผลิตเนื่องจากการพิมพ์ยังไม่เป็นอุตสาหกรรมการพิมพ์ กระดาษแพง และการขาดนักเขียนที่เสนอ เรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ส่วนซิด เน้นถึงการนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการผลิต ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่งกับผู้จัดพิมพ์ การเซนเซอร์หนังสือและการจำหน่ายหนังสือ และเฮอเทล กล่าวถึงปัญหาการผลิตหนังสือนวนิยายปกอ่อน ได้แก่ การแข่งขันผลิต และค่าลิขสิทธิ์ที่ต้องจ่ายตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การพิมพ์ระหว่างประเทศ

๒. การดำเนินงานเทคนิคของห้องสมุดกับหนังสือปกอ่อน

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับงาน เทคนิค เป็นหัวข้อย่อยได้คือ

- ๒.๑ การจัดหาหนังสือปกอ่อน
- ๒.๒ การลงทะเบียนและทำบัตรรายการ
- ๒.๓ การเข้าเล่ม
- ๒.๔ การจัดแสดงหนังสือและจัดเก็บหนังสือปกอ่อน
- ๒.๕ การให้บริการหนังสือปกอ่อน

๒.๑ ผลงานวิจัยทางการจัดการจัดหาหนังสือปกอ่อน เข้าห้องสมุดในงานวิจัยของ

เฟสเลอร์ และมัวร์ ผลการวิจัยสอดคล้องกันคือ ห้องสมุดซื้อหนังสือปกอ่อนที่จัดพิมพ์เป็นหนังสือ

ปกอ่อนโดยเฉพาะ (original) ที่เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ซ้ำจากหนังสือปกแข็งที่ขาดตลาด (out of print) ประเภทของหนังสือที่ซื้อเข้าห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อนประเภทวรรณกรรมคลาสสิก วรรณกรรมยอดนิยม นวนิยาย และวิชาการ และการกำหนดระยะเวลาเพื่อซื้อหนังสือปกอ่อนนั้นไม่กำหนดเวลาที่แน่นอน ส่วนผลการวิจัยที่แตกต่างกันคือ แหล่งที่จัดหาหนังสือปกอ่อนต่างกัน ส่วนผลการวิจัยของกู๊ดเฟลเลอร์ กล่าวถึงปัญหาการจัดหาหนังสือปกอ่อนสำหรับเด็ก

๒.๒ การลงทะเบียนและทำบัตรรายการหนังสือปกอ่อน จากผลการวิจัยของเฟลเลอร์ และมัวร์ พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ที่ไม่กำหนดความแตกต่างของหนังสือปกอ่อนกับหนังสือปกแข็งดำเนินการเหมือนกัน คือลงทะเบียนและทำบัตรรายการให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกู๊ดเฟลเลอร์ แต่แตกต่างกันคือ หนังสือปกอ่อนที่ห้องสมุดลงทะเบียนและทำบัตรรายการให้เป็นหนังสือปกอ่อนประเภทที่มีคุณภาพเท่านั้น ส่วนแนวการปฏิบัติที่แตกต่างกันของงานวิจัยคือ ห้องสมุดที่กำหนดความแตกต่างของรูปเล่มหนังสือมีวิธีการที่สอดคล้องกัน คือไม่ดำเนินการใด ๆ ให้กับหนังสือปกอ่อนประเภทผลิตปริมาณมาก และจัดแยกเก็บต่างหาก เป็นที่น่าสังเกตคือ การดำเนินงานลงทะเบียน และทำบัตรรายการหนังสือปกอ่อน จากผลการวิจัยของกู๊ดเฟลเลอร์ มีการปฏิบัติ ๒ แบบ ดังกล่าวข้างต้น

๒.๓ การเข้าเล่มหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดปรากฏว่า ผลการวิจัยของเฟลเลอร์ มัวร์ และลิตเคลิ์ สอดคล้องกันคือ หนังสือปกอ่อนที่มีการใช้มาก ใช้สม่ำเสมอเป็นระยะเวลานาน มีการนำมาเข้าเล่มใหม่ให้คงทน โดยการส่งเย็บเล่มที่ร้านเย็บเล่ม และการชลอกความชำรุดของหนังสือที่ปฏิบัติในห้องสมุดนั้นแตกต่างกัน เช่น ผลการวิจัยของเฟลเลอร์ใช้การพันสารเคมีที่ปกหนังสือเพื่อลดการกรอบของกระดาษ ส่วนของมัวร์ใช้วิธีเข้าปกพลาสติก ส่วนผลการวิจัยของกู๊ดเฟลเลอร์ปรากฏผลแตกต่างคือ กำหนดเข้าเล่มหนังสือปกอ่อนประเภทที่มีคุณภาพเท่านั้น

๒.๔ การจัดแสดงและการจัดเก็บหนังสือปกอ่อน จากผลการวิจัยของเฟลเลอร์ มัวร์ กู๊ดเฟลเลอร์ และลิตเติล พบว่าไม่มีห้องสมุดใดปฏิบัติ ส่วนการจัดเก็บหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดจากผลการวิจัยของเฟลเลอร์และมัวร์ สอดคล้องกัน คือห้องสมุดส่วนใหญ่จัดเก็บหนังสือปกอ่อนไว้กับหนังสือปกแข็ง ซึ่งผลการวิจัยของกู๊ดเฟลเลอร์แตกต่างกันไป เพราะจัดเก็บหนังสือปกอ่อนประเภทที่มีคุณภาพไว้กับหนังสือปกแข็ง ส่วนวิธีการจัดเก็บวิธีรองลงมาของผลวิจัยทั้งของเฟลเลอร์ มัวร์ กู๊ดเฟลเลอร์ และลิตเติล คือ จัดเก็บหนังสือตามเนื้อเรื่อง (subject) และจัดเป็นสัดส่วนต่างหาก

๒.๕ การให้บริการยืมหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดส่วนใหญ่จากผลการวิจัยของเฟลเลอร์ มัวร์ กู๊ดเฟลเลอร์เหมือนกันคือ ปฏิบัติเหมือนกับหนังสือทั่วไป มีการเก็บหลักฐานการยืม ไม่คิดค่าปรับการคืนหนังสือล่าช้า แต่ปริมาณและการกำหนดระยะเวลาให้ยืมของห้องสมุดนั้นแตกต่างกันดังปรากฏในผลการวิจัยของเฟลเลอร์และมัวร์ เป็นที่น่าสนใจก็คือ จากผลการวิจัยของลิตเติล ปรากฏว่า หนังสือปกอ่อนมีการยืมมากกว่าหนังสือปกแข็งถึงร้อยละ ๒๑ และหนังสือปกอ่อนที่ไม่ได้รับคืนเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือปกแข็ง อัตราค่าใช้จ่ายของหนังสือหายไม่ได้รับคืนเฉลี่ยเล่มละ ๔๖ เซ็นต์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือปกแข็งที่หายเฉลี่ยเล่มละ ๔ เหรียญอเมริกัน และจากผลการวิจัยของลิตเติลเพื่อศึกษาเฉพาะหนังสือไม่ได้รับคืน ผลปรากฏว่า บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ให้บริการต้องคอยดักเตือนและทวงถามผู้ใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ปรากฏว่าห้องสมุดได้รับหนังสือคืนส่วนใหญ่ อัตราการไม่คืนหนังสือยังมีอยู่เนื่องจากบรรณารักษ์ไม่ติดตามทวงถามอย่างสม่ำเสมอ และลิตเติลได้ศึกษาถึงการใช้หนังสือปกอ่อนอย่างมีประสิทธิภาพโดยนำวิธีการต่าง ๆ ทดลองใช้ เช่น ส่งเสริมการอ่านของเด็กโดยให้รางวัลคือไอศกรีม บริการให้ยืมทางไปรษณีย์ ตลอดจนนำเครื่องกลมาใช้กับหนังสือปกอ่อนนับแต่การบันทึกรายการหนังสือให้บริการจ่าย-รับ ซึ่งประสบความสำเร็จในการทดลองดังกล่าว

๓. การใช้หนังสือปกอ่อน

จากผลการวิจัยของคอย ที่ทดลองนำหนังสือปกอ่อนที่จัดทำพร้อมสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ทำให้นักเรียนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของลิตเติลในตำนานที่ผู้อ่านยอมรับหนังสือปกอ่อนและใช้หนังสือปกอ่อนมากกว่าหนังสือปกแข็ง
ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือทางการ เมืองมีผลงานของบุญเรือง นิยมหอม
เท่านั้น ผลการวิจัยเรื่องนี้ทำให้ทราบแนวโน้มของเนื้อหาหนังสือที่ผลิตภายหลัง เหตุการณ์
วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ว่าเน้นหนักทางลัทธิการเมืองอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย